

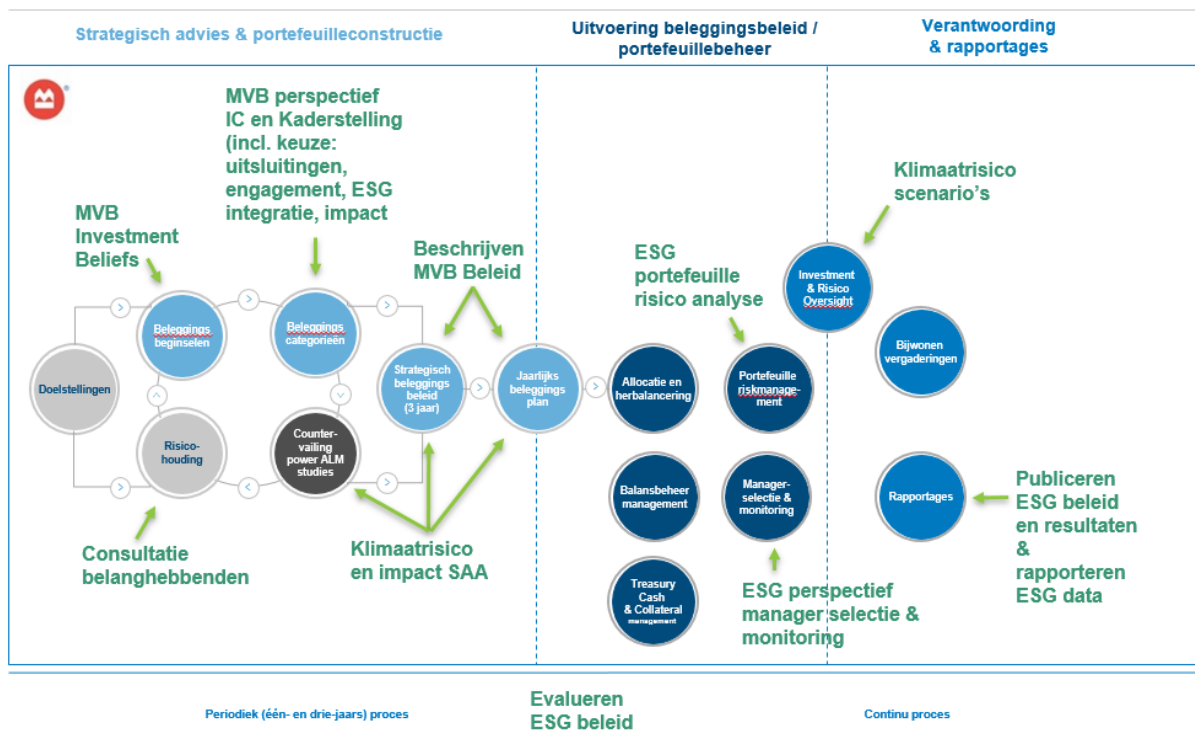

pensioenfondsvLEP

Wijze waarop duurzaamheidsrisico's in onze beleggingsbeslissingen worden geïntegreerd

Gedreven door maatschappelijke ontwikkelingen, regelgeving, deelnemers en toenemende ESG¹-beleggingsmogelijkheden, speelt maatschappelijk verantwoord beleggen een steeds belangrijkere rol voor pensioenfondsen en raakt het tegenwoordig nagenoeg elk onderdeel van het beleggingsbeleid. Dit stuk beschrijft generiek het ESG integratie proces en licht alle onderdelen toe waar ESG een rol speelt.

De rol van ESG in het beleggingsproces

Strategisch beleggingsbeleid proces

Bovenstaande schema toont het strategisch beleggingsbeleid proces van het pensioenfonds. Deze bestaat uit drie fasen (weergegeven als blokken) met elk een set aan activiteiten (weergegeven als cirkels): de totstandkoming van het strategisch beleggingsbeleid, de uitvoering van het beleid, en de rapportage en verantwoording. Daarnaast vindt periodiek evaluatie plaats, op zowel een 1-jaars als 3-jaars horizon.

Nagenoeg elk onderdeel van het strategisch beleggingsbeleid proces kent tegenwoordig een ESG invalshoek. Deze zijn in het schema in groen weergegeven. De verschillende onderdelen waar sprake is van ESG integratie worden onderstaand afzonderlijk toegelicht.

Investment Beliefs (& consultatie belanghebbenden)

Een belangrijk vertrekpunt voor het beleggingsbeleid zijn de investment beliefs. Onderwerpen waarover pensioenfondsen beliefs formuleren zijn o.a. actief-passief, diversificatie, complexiteit, renterisico en valutarisico, kosten, liquiditeit, en maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB). In lijn met de IORP II Directive, worden de investment beliefs t.a.v. ESG schriftelijk vastgelegd en ten minste eens in de drie jaar herijkt.

¹ ESG = Environment (milieu) Social (sociaal) Governance (bestuur)

Investment beliefs ten aanzien van MVB kunnen vanuit verschillende invalshoeken tot stand komen:

- Belanghebbenden. Op basis van consultatie onder deelnemers wordt periodiek gepeild hoe belangrijk MVB is, welke thema's aandacht verdienen en hoe wordt aangekeken tegen de relatie tussen MVB en rendement;
- 'Stewardship' (het verantwoord omgaan met de aarde en mensen); de maatschappelijk rol die een pensioenfonds voor zichzelf ziet naast een financiële plicht;
- Ethiek;
- Beleggingsperspectief: daarbij gaat het om beliefs over de samenhang tussen MVB en rendement, of een risicomanagement in steek (bv dat klimaatrisico via 'stranded assets' een risico vormt voor de portefeuille);
- Regelgeving.

Hoe investment beliefs tot stand gekomen zijn relevant voor de wijze van ESG implementatie. Zo zullen ethische overwegingen of klimaatrisico gedreven beliefs veelal geïmplementeerd worden via uitsluitingen en de wens om een positieve bijdrage te leveren eerder tot impact beleggen of engagement.

Beleggingscategorieën (investment casus & kaderstelling)

Alle bestaande beleggingscategorieën worden tenminste eens per drie jaar geëvalueerd. Dat gebeurt middels een investment casus per individuele categorie. De beleggingscategorieën worden beoordeeld op basis van 10 criteria, waar MVB ook onderdeel van uit maakt. Bij het MVB perspectief komen de volgende zaken aan bod:

- De impact van een categorie op de wereld;
- De impact van klimaatrisico op een categorie;
- De ESG-beleggingsmogelijkheden en beschikbaarheid van ESG data .

Naast een generieke evaluatie bevat de investment casus ook een pensioenfonds-specifieke toets aan de hand van de investment beliefs (inclusief de MVB investment beliefs) en een kwantitatieve portefeuillanalyse.

In geval van een positief oordeel door het pensioenfonds volgt het opstellen van een kaderstelling voor een beleggingscategorie. Hierin staan de criteria, voorkeuren en randvoorwaarden opgeschreven waaraan een belegging dient te voldoen. Deze criteria gelden als vertrekpunt voor het managerselectietraject. Het MVB beleid vormt een specifiek onderdeel van de Kaderstelling. De wijze waarop invulling wordt gegeven aan MVB wisselt per categorie, afhankelijk van de mogelijkheden en investment beliefs. Specifiek gaat het wat betreft ESG in de Kaderstelling om de volgende keuzes:

- Uitsluiten
- Stemmen
- Engagement
- ESG integratie (b.v. een 'best-in-class' benadering o.b.v. ESG-scores)
- Impact beleggen

Ook relevant vanuit MVB perspectief is de benchmarkkeuze welke wordt vastgelegd in de kaderstelling: betreft het een reguliere index of een specifieke ESG benchmark.

Na het afronden van de investment casussen en kaderstellingen, volgt een check of de beleggingen voldoen aan de gestelde kaders.

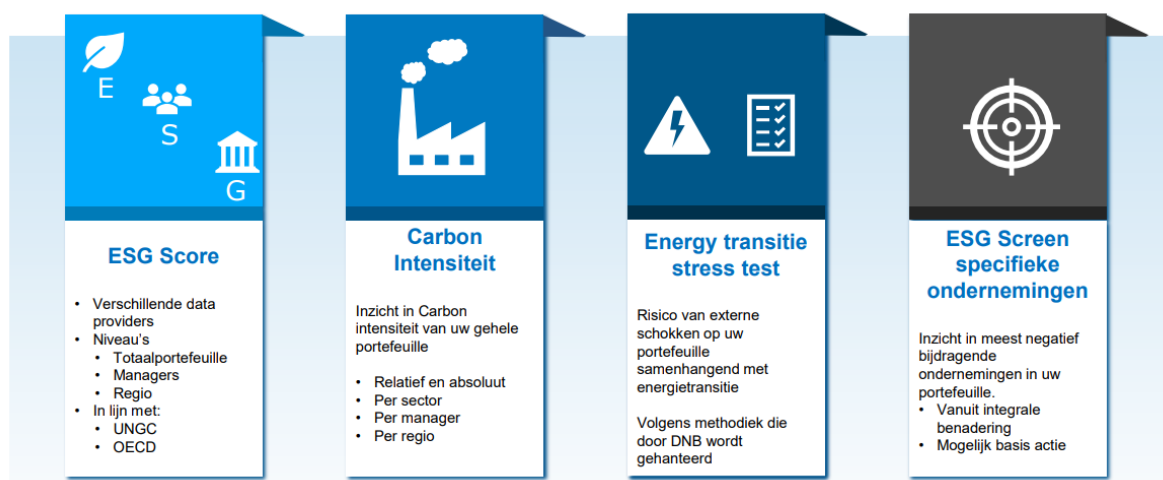
pensioenfonds **VLEP**

ALM studie

De driejaarlijkse ALM-studie maakt eveneens een centraal onderdeel van het beleggingsproces uit. Via deterministische scenario's wordt de impact van klimaatscenario geanalyseerd voor verschillende portefeuillevarianten.

Portefeuille risicomanagement

Middels een bottom up ESG portefeuille risico analyse verkrijgt pensioenfonds VLEP inzicht in de ESG risico's vanuit de portefeuille alsmede de ESG risico's op de portefeuille. Dit wordt inzichtelijk gemaakt vanuit de volgende invalshoeken:

Manager selectie & monitoring

Een belangrijk onderdeel van het manager selectie & monitoring proces vormen de ESG-vereisten. Zowel de specifieke wensen van Pensioenfonds VLEP spelen een rol als regelgeving (o.a. SFDR), het IMVB-convenant en de OESO-richtlijnen. Daartoe is ook een ESG-monitoringskader voor vermogensbeheerders opgesteld.

Rapportage

Veel aandacht op rapportage- en communicatievlak gaat tegenwoordig uit naar ESG. De belangrijkste onderwerpen zijn: het publiceren van het ESG beleid (o.a. het engagement beleid volgens SRD), de resultaten van het ESG beleid, ESG data (o.a. afkomstig van externe managers) en een ESG risicorapport.

Het bestuur van het fonds is eindverantwoordelijk voor het gehele beleggingsproces en neemt beslissingen van beleidsmatige en strategische aard. Het bestuur evalueert daartoe jaarlijks de invulling van verantwoord beleggen door de uitvoerder en beheerders.

De fiduciair manager stelt onafhankelijk van de vermogensbeheerder een uitgebreide ESG risico analyse op, waarmee integraal inzicht in de ESG risico's van de portefeuille wordt verkregen. Deze risicorapportage wordt halfjaarlijks opgeleverd.

Het fonds is transparant over maatschappelijk verantwoord beleggen en zal jaarlijks publiekelijk rapporteren over de activiteiten en resultaten op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen. Pensioenfonds VLEP rapporteert jaarlijks over de uitkomsten van de uitvoering van het engagement. Ook het MVB-beleid en de beleggingsbeginselen zijn publiek beschikbaar via de website.

pensioenfonds **VLEP**

De resultaten van de beoordeling van de waarschijnlijke effecten van duurzaamheidsrisico's op het rendement van de financiële producten die zij beschikbaar stellen.

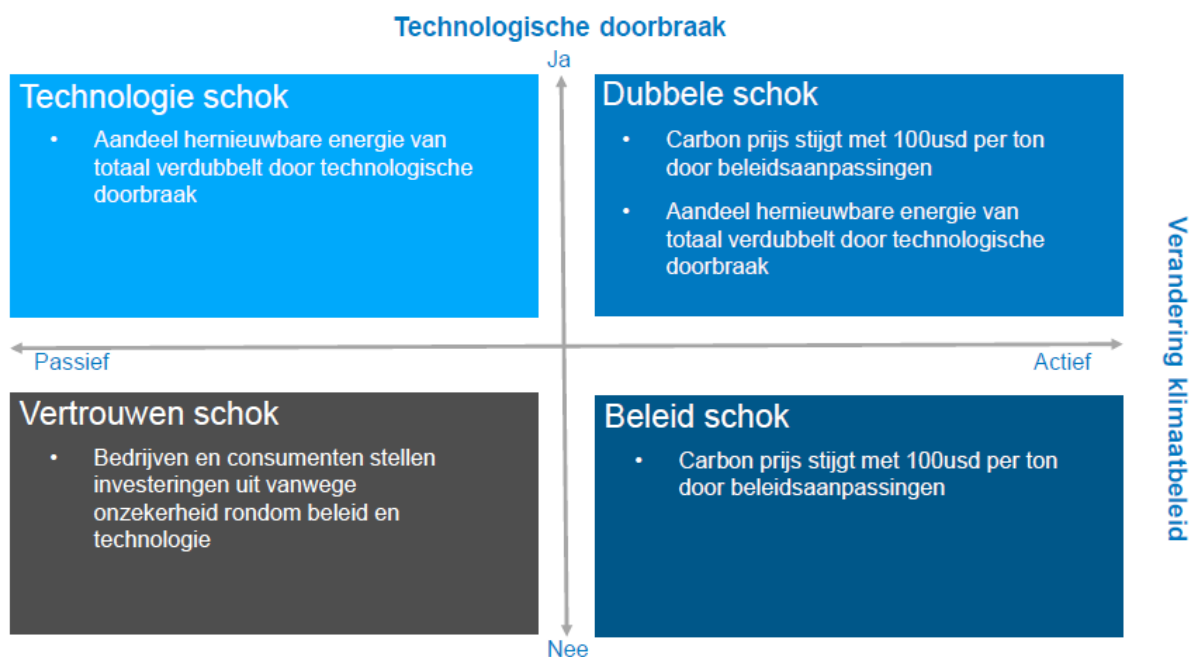
Wij beschouwen klimaatverandering en de transitie naar een koolstofarme economie als enkele van de belangrijkste duurzaamheidsrisico's. Voor het inschatten van de effecten van deze risico's hebben we aansluiting gezocht bij de methodiek die De Nederlandsche Bank hanteert in haar onderzoek (in 2018) waarin de risico's samenhangend met de energie transitie zijn vertaald naar vier stress scenario's.

De scenario's hebben een horizon van 5 jaar en beschrijven de effecten van de energietransitie op de rente, aandelenkoersen, inflatie en groei.

De belangrijkste factoren voor de scenario's zijn:

- Een plotselinge verscherping van overheidsbeleid, gericht op het voorkomen van de negatieve effecten van klimaatverandering.
- Een technologische doorbraak die de CO₂-uitstoot verlaagt, maar ook andere delen van de economie raakt.

Aan de hand van deze factoren zijn de volgende vier scenario's gedefinieerd:

De vier scenario's worden jaarlijks toegepast op de aandelenportefeuilles om het effect van klimaat risico's op het verwachte rendement inzichtelijk te maken. Wij rapporteren over de resultaten van deze analyse in ons jaarverslag.